

Stručný průvodce po nestručném 28. ročníku Josefodolského divadelního jara 2018

Jizerská oblast SČDO pořádala spolu s místním DS J.K.Tyla ve dnech 11. až 13. května v Josefově Dole krajskou postupovou přehlídku venkovského amatérského divadla. Pořadatelé byli letos vůči přihlášeným souborům vstřícní a akceptovali účast celkem 11 představení. Pro diváky a zejména pro pořadatele a porotu (Hlavatý, Felzman, Zborník) šlo tedy o víkend náročný. Je spravedlivé konstatovat, že pořadatelé (domácí DS J. K. Tyl) tuto divadelní lavinu zvládli, což je skoro nepochopitelné. (Ale pro příště by se mohli střídmejším výběrem lavinového nebezpečí vyvarovat.)

Přehlídku orámovala dvě představení pro děti. **DS TJ Sokol Roprachtice** s inscenací hry **Dlouhý, Široký, Bystrozraký** přehlídku zahájil. Šlo o vlastní dramatizaci klasické Erbenovy pohádky. Inscenátoři příběh prostřednictvím dramatických postav spíše jen převyprávěli, aniž by měli ambici ona známá kouzla tří kamarádů divadelně ozvláštnit. Tak i napětí mezi zlem, představovaným zde čarodějem a poněkud (dramaticky) nadbytečnou čarodějnící a dobrem (princ a jeho pomocníci) je tu nahrazeno jen slovní deklamací. V představení byly patrné i některé nedotaženosti herecké (vzájemné reakce postav) a režijní (řešení mizanscény, situace). Ale na druhé straně bylo oceněníhodné, že díky kvalitní literární předloze se soubor nedopustil zhůvěřilostí některých současných strašlivých inscenací pro děti, kde autorská svévole poničí předem všechnu snahu.

Naopak téměř posledním divadelním kusem přehlídky byla v neděli pohádka **Divadelního spolku Korálka Dětenice** s názvem **Duhový tanec**, divadelním přepisem volně inspirovaným Werichovými texty, s hojným využitím motivů a replik filmových adaptací. Záměr tvůrců tematizovat antagonismus válečné vřavy a života pro radost svou i svého okolí byl patrný. Místo tří veteránů se tu představují tři markytánky, jimž je dána prostřednictvím přírodních sil, zde loutkami hraných vil a jejich královny, možnost přinášet radost. Inscenace nesla všechny znaky ještě nezkušených tvůrců, ať už šlo o animaci loutek, stavbu příběhu či situace hraných živými herci. Všechno se tu dělo jen formálně, bez vzájemných vztahů, s výjimkou loutek jen slovními sděleními. Režijní nezkušenost nechala herečky na holičkách a na jeviště přinesla více rozpaky než zážitek. V představení dětenického souboru jsme i tak zaznamenali několik zajímavých divadelních nápadů, které sice nebyly scénicky dotvořeny, ale naznačily příští potenciál mladého dětenického souboru.

Divadelní spolek DIPONA, neboli Divadlo potrhých nadšenců, přivezl černou komedii **Ryba ve čtyřech**. Ke slovu „komedie“ však výsledný tvar našlapoval velmi zlehka. Navzdory kvalitní předloze soubor sklouzával jenom po povrchu známého morytátu. Postavy tří stárnoucích sester byly herecky nedostatečně odlišeny a příběh tím ztrácel na své bohatosti. Herečky přicházely o možnost rozehrát zajímavěji své postavy. I to bylo příčinou, že postava sluhy Rudolfa neměla dostatek důvodů chovat se ke každé sestře, skrze historii tak rozdílných vzájemných vztahů mezi ženami a jím, jinak, odlišně. Logice morbidního závěru by to prospělo. Poněkud nadbytečnou se jevila připsaná postava Dábla, která jen konstatovala, co by mělo být patrné z jevištního dění. Potrhlí nadšenci nicméně ilustrovali věrně druhé slovo ve svém názvu a představení, byť nenadchlo, bylo diváky přijato vcelku příznivě.

Divadelní spolek Scéna Libochovice se prezentoval svou adaptací Čechovovy povídky pod názvem **Můj strýček, Jeho Excellence**. Prózu A.P. Čechova přeložil a zdramatizoval Jiří Strnad. Čechovova nevelká, hořce groteskní povídka přináší obrázek ruského (a ostatně nejen ruského) velikašství, ruku v

ruce provázeného ignorantstvím, ubohostí a malostí. Libochovičtí přijeli však především bavit. Dařilo se jim to živým představením, funkční scénou, dobře prokreslenými postavami, humorem vkusným a nápaditým. Představení mělo vědomý tvar, spád, působilo celistvě a promyšleně. Většinou zkušeni herci naplno rozehráli své figury se smyslem pro nadsázku, přesnou charakteristiku typu a s tím i groteskní situace s přesnými pointami. Tím posledním se blížili poetice, kterou známe spíše z interpretací textů gogolovských, ale to jen dokazuje nadčasovost těchto „obrazů z dávného Ruska“, jež ovšem nabývají v takto šikovném zobrazení aktuálnosti nejen putinovské.

Spiritistická komedie **Noela Cowarda Rozmarný duch** se dočkala v provedení **Lučanského spolku divadelního** (L.S.D.) dobrým naplněním žánru konverzační komedie. Režisérka Jana Kouřilová měla k dipozici pro jednotlivé postavy této duchařské hříčky vhodné herecké typy. Souboj obou manželek hlavní mužské postavy, jedné reálné, druhé vyvolané ze „zásvětí“ je zábavný a herecky atraktivní. (Je zajímavé, že v současných komediích napsaných muži, vycházejí právě představitelé tohoto pohlaví jako nechápaví moulové, s nimiž si jejich dámy mávají dle libosti. Nad tím by se autoři měli vážně zamyslet a nečekat nečinně, kojíce se snad nadějí, že ženy dramatičky se v blízké budoucnosti zmohou k napsání dramatického dílka o inteligentních manželech a jejich submisivních životních partnerkách.) Je-li možno Lučanským něco doporučit, pak zvýraznění temporytmu inscenace. Zvláště ve druhé polovině jako by rychlému tempu docházel dech. Změny rytmu by představení prospěly.

Od **Divadelního spolku Havlíček Zákupy** jsme zvyklí na interpretaci her spíše lehčího žánru. Inscenací titulu z pera **D. Fišerové Princezna T** však dramaturgicky vybočili k tématům závažnějším. Původní pohádkovou látku dramatika Carla Gozziho (později ji zpracoval v nedokončené opeře i G. Puccini) Princezna Turandot dramatička Daniela Fišerová silně aktualizovala a její vyznění posunula do našich časů. Lákavý příběh o setkání moci a osobní msty v jednání kruté čínské princezny Turandot, o lásce, která překoná všechno zlo, Fišerová domýšlí jako intriku, kde nic není upřímné, vše slouží politické zvůli. Tři vypravěči příběhu – Brighella, Smeraldina a Trufaldino (postavy sluhů z commedie dell' arte) vstupují do vedlejších rolí a dávají divákovi najevo, že jde o divadlo na divadle. Zákupští ve shodě s autorkou pak tento vnější princip tematizují. Opravdu šlo jen o domluvenou komedii, figl na všechny kolem včetně Turandot. To se sdělit podařilo. Inscenaci by ale prospěla jednotná herecká stylizace. Od představitelky titulní role (V. Švehlová), hrané s vysokou expresivitou, po civilní herectví B. Bartoše jako Baracha či postavy sluhů z „commedie“ jde o poměrně nesourodou škálu, která máte diváka v hledání zorného úhlu, jímž má hru „číst“. Naopak chvály se po zásluhy dočkaly výborné kostýmy. Symbolický text D. Fišerové naplněný metaforickými replikami je nesnadné na jeviště uvést opravdu dramaticky. Zákupští všechny nástrahy předlohy nepřekonali, ale s nesnadným úkolem se vyrovnali se ctí.

Nejocetovanější kvalitou inscenace **F. F. Šamberka Jedenácté přikázání** v podání **Divadelního spolku Podhoran z Jablonce nad Jizerou** byla radost ze hry, z bytí na jevišti. Přísaha čtyř kamarádů ze studií, že se nikdy neožení, vezme za své, když ji jeden z nich poruší. To startuje zápletku plnou výmyslů, vytáček a nedorozumění. A samozřejmě humoru. Šamberk navazuje na tradici chytrých bulvárních komedií zejména francouzské proveniencí (Feydeau, Labiche) z konce 19. a začátku 20. století, a třebaže jeho postavy postrádají eleganci figur svých francouzských vzorů, nedopouštějí se ani nevkusů ani primitivismů některých veseloher současných. Jablonečtí baví ve svém, zatím ještě spíše sousedském podání, sebe i publikum. Disponují vhodnými hereckými typy schopnými jednoduchými tahy vytvořit postavu, baví se i svou nedokonalostí (ztráty textu, okamžitá situační improvizace). Výsledkem bylo zábavné, pro diváka dobře stravitelné divadlo s inteligentním

humorem; v němž upřímnost jeviště přiměla v hledišti odpouštět nezkušenost, nedokonalost a sem tam i přiznané začátečnictví.

Ve stylu bulvární komedie pokračovala přehlídka titulem **Slaměný klobouk E. Labiche** v úpravě Jany Kališové. Uvedla ji **Činohra Skaláček Tisá**. Podnětem základní zápletky je nevěra, jak tomu u francouzských a anglických (současných) komedií tohoto typu bývá. Ta je tu společně se lží po devastaci klobouku milenecké dvojice spouštěčem dalšího děje. Lehká komedie tohoto typu je často divákem podceňována, neboť působí v kvalitním inscenování rovněž lehce a jaksi zdánlivě bez námahy. Opak je pravdou. Bulvární komedie vyžaduje režijní řemeslo, přesnost a výborné herectví. V mnohém z tohoto výčtu Skaláček uspěl, má pro tento žánr poměrně dobré herce, umí vytvořit zábavnou situaci se znělou pointou. Ve snaze pobavit však poněkud podcenil akcenty na důležitá dějová fakta, která jsou často vyřčena jaksi mimochodem, jen slovy, bez podpory mimoslovního jednání a reakce postav. Tím se v josefodolském představení přihodilo, že diváci někdy vnímali děj na jevišti více jako jednotlivá zábavná čísla než jako scény organicky se vztahující k hlavní zápletce. Ztratilo se napětí. Některé mužské postavy hrály „o zlatou tělku“ s hlasovým forte nasazením. To paradoxně vede k monotónnosti a následně divákově „únavě sluchu“ a svým dílem přispívá i k nevzrušivému temporytmu. K lehkosti francouzského ducha nepřispěla ani ponurá výprava inscenace, nápady na její oživení konkrétně padaly v diskusi o představení. Přes tyto výhrady bylo zřejmé, že soubor má na svém startu řadu kladů, především inteligentní režiséřku a dobré herecké typy.

Domácí DS J. K. Tyl Josefův Důl se představil, jak je to v posledních sezónách chvályhodným zvykem, ambiciózním pokusem o ztvárnění málo známého Shakespeara, titulem Titus Andronicus, jeho snad nejméně inscenovanou hrou. Od tzv. venkovského souboru se spíše očekává, že si vybere hru tradičního repertoáru. Chuť pustit se do téměř neznámého Shakespeara si zaslouží úctu a potlesk za odvalu. Shakespeareův krvavý thriller nemá ani sílu ani dramatickou dovednost jeho špičkových her. Co jím chtěl autor vlastně sdělit? Může působit jako černá kronika plná různých mordů lidí usilujících o moc. Inscenátoři (konkrétně otec a syn Stuchlíkovi jako dramaturgové a Stuchlík senior jako režisér) přepsali hru razantně. V jejich interpretaci jde o souboj o moc v cukrovarnictví v rámci italské mafie. Thriller je tu často odehrán na hraně parodie. A tady jsme u merita věci. Přesnější pojmenování žánru se ukázalo pro inscenování jako zásadní překážka. Postavy na jevišti více operně deklamují, než vstupují do činoherních situací. Diváci vnímají obrazy devastovaných těl (v šikovní vymyšlené stínohře), výbornou hudbu a skvělé kostýmy. Postupně se však tyto vnější principy vyčerpají a zůstávají holé informace, jež hlavně v druhé části postrádají nápaditost z úvodu představení. „Zcizováky“ pak nepůsobí organicky, ale jenom podtrhují bezradnost, jak to všechno balábile dotlačit do finále. Není divu, že se publikum rozdělilo v přijetí inscenace na dva tábory. Dramaturgická originalita je hodna chvály, bez domýšlení, jak nově tematizovanou předlohu režijně uchopit (je-li to v tomto případě vůbec možné), jak k ní přistoupit herecky, je rizikem, které může onu odvahu ve výsledku devalvovat. Inscenace je komplex různých částí procesu tvorby, jedna bez druhé oslabuje výsledek.

Uměleckým vrcholem přehlídky byla bezesporu inscenace hudebně-dramatické předlohy autorů J. Janků, P. Svojtky, I. Hlase a J. Janoucha s názvem **Smetana The Greatest Hits** v podání **Divadelního spolku Krakonoš z Vysokého nad Jizerou**. Vysočtí mají ve svém středu zkušenou režiséřku a především výborně herecky i hudebně vybavené herce a muzikanty. Rámec inscenace tvoří zkouška hereckého ansámblu (profí nebo amatérského?) připravujícího se k první čtení na Hamleta. Vidina bohatého grantu a cesty do Japonska jej však přiměje inscenovat jakousi procházku Smetanovými

operami. Tou je pak sama podstata inscenace. Obě části, činoherní i hudební se v podání Vysockých prolínají přirozeně, s humorem a se zřetelně sdělovanými dějovými fakty. Předloha je napsána s vysokým nadhledem, s humorem i úctou k velkému klasikovi české hudby současně. Stejně tak je předloha inscenována. Vynikající pěvecké party, klidně je nazýváme áriemi, jsou střídány s činoherními situacemi, jež jsou tu pod šátkem zábavy zároveň i důležitými sděleními o operách jako takových. Představení má tak nenápadný, inteligentně traktovaný didaktický cíl. Zásahu na kvalitě má jednoznačně i původní hudební úprava, stejně jako úprava souboru pro konkrétní obsazení nevelkého orchestru působícího přímo na jevišti. V josefodolském představení oceňovalo publikum častým potleskem zejména pěvecké výkony sboru i jednotlivců, stejně jako hereckou schopnost být přirozený v stylizované nadsázce. Organicky tu působily nadčasové kostýmy a vůbec výtvarné řešení jako takové. Je štěstí mít tak muzikální soubor, najít pro něj adekvátní předlohu a přimět se k všeobecné píli a pracovitosti, aby výsledek vyzníval lehce, neokázale a přirozeně. Klobouk dolů!

Posledním představením přehlídky byla inscenace dnes už klasického textu **L. Smočka Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho**. Předvedl ji **Divadelní spolek J. J. Kolár při TJ Sokol Poniklá**. Smočkova předloha klade inscenátorům řadu nástrah. Absurdní situace (zmnožení darovaných buchet, odklínění „mrtvol“ do skříně) bývá někdy lákadlem pro nespoutané klauniády, jež mohou zastřít, oč může v této látce jít. Totiž o vyprázdněnost slov, o sebeobdiv zastírající vnitřní prázdnotu, o reflexi života, která se ukazuje být tak odlišná od toho, jak se postava, v tomto případě Burke, sama sebe celý život vnímala. Soubor z Poniklé se této zrady na textu nedopustil. Režisér a současně představitel titulní role Jaroslav Urik drží svého Burkeho na uzdě jevištní logiky, nesnižuje se k samovolným legráckám a vytváří obraz muže, jenž postupně ztrácí sebejistotu, upadá do zoufalství a nezvládá situace, do nichž se svou nevnímavostí k okolí a k sebehodnocení sebe sama propadl. Ostatní postavy mu zdárně sekundují. Abychom ale byli spravedliví, je třeba zmínit ztrátu tempa a napětí v samém závěru inscenace, zapříčiněnou mimo jiné i textovými výpadky. Množící se pauzy tu náhle neměly jen dramatický účinek pro vnímání diváka, ale spíše pro herce, zda se nalezne to správné předepsané slovo. Snad to však byl problém jen aktuálního předvedení. Jinak soubor svým přístupem k inscenování a uchopením Smočkovy předlohy potěšil.

Josefodolské divadelní jaro mělo několik tváří. Tou nejjasnější byla inscenace Vysockých, zábavnou pak na různých úrovních ony bulvární komedie a Smočkův Burke, dramaturgicky odvážnou pak mafián Andronico i Princezna T, v obou pohádkách se ukázalo ještě nedostatečné povědomí o divadelním řemesle. Znovu se projevil tendence tohoto typu divadelních souborů, označovaných formálně jako venkovské: Povýšit na jedné straně svůj divadelní vklad na kvalitu vyšší, na straně druhé pak bez této ambice divadlem bavit sebe i své nejbližší okolí. Prostupnost obou tendencí směrem vzhůru je možná, nikoli však nutná. Jde vždy především o to, co od své/souborové divadelní aktivity očekávám a s jakými cíli se do ní pouštím. Zcela mimo tyto tendence je dnes už zaplat' Bůh ono dřívější alibistické „dělám to pro zábavu, takže můžu být nedochvilný, nepřipravený, vše, co mě napadne, je geniální...“. Člověk se posouvá výš a dál stanoveným cílem a prací, kterou k jeho dosažení obětuje. Nemá-li tuto touhu a prostě si jen hraje pro zábavu, je to v pořádku. Jen se pak nesmí podívat, že někteří jiní hrají na přehlídce jinak a sklízí pak zasloužené uznání a potlesk. Divadlo má však mnoho tváří.

František Zborník

Hodnocení poroty

Josefodolské divadelní jaro 2018 28. ročník

ČESTNÉ UZNÁNÍ

Martin Hnyk – za herecký výkon v inscenaci DLOUHÝ, ŠIROKÝ A BYSTROZRÁKÝ

Eva Brůhová – za herecký výkon v inscenaci RYBA VE ČTYŘECH

Jiří Dědounek – za herecký výkon v inscenaci MŮJ STRÝČEK, JEHO EXCELENCE

Jana Kouřilová - za režii inscenace ROZMARNÝ DUCH

Ludmila Formáčková - za herecký výkon v inscenaci ROZMARNÝ DUCH

Hana Hillerová - za herecký výkon v inscenaci ROZMARNÝ DUCH

Pavla Onodiová - za herecký výkon v inscenaci ROZMARNÝ DUCH

Jiří Krasl - za herecký výkon v inscenaci ROZMARNÝ DUCH

Bob Bartoš - za herecký výkon v inscenaci PRINCEZNA T.

Věra Švehlová - za herecký výkon v inscenaci PRINCEZNA T.

DS Podhoran Jablonec nad Jizerou – za zprostředkování divadelní radosti v inscenaci JEDENÁCTÉ PŘÍKÁZÁNÍ

František Ritschel - za herecký výkon v inscenaci SLAMĚNÝ KLOBOUK

Šárka Ritschelová - za herecký výkon v inscenaci SLAMĚNÝ KLOBOUK

Eva Miltnerová - za herecký výkon v inscenaci SLAMĚNÝ KLOBOUK

Kamila Čadilová - za herecký výkon v inscenaci DON ANDRONICO

Karel a Karel Stuchlíkovi – za dramaturgický experiment v inscenaci DON ANDRONICO

Vladimír Brtek, Josef Hejral, Ivana Růžicková – za scénografii v inscenaci BEDŘICH SMETANA: GREATEST HITS

Barbora Kavánová - za herecký výkon v inscenaci PODIVNÉ ODPOLEDNE DR.ZVONKA BURKEHO

CENA

Nad'a Hladíková – za herecký výkon inscenace MŮJ STRÝČEK, JEHO EXCELENCE

Alena Burdová – za režii inscenace MŮJ STRÝČEK, JEHO EXCELENCE

Ivana Halamová – za herecký výkon v inscenaci ROZMARNÝ DUCH

Věra Švehlová – za kostýmy inscenace PRINCEZNA T.

Miloš Rydval – za herecký výkon v inscenaci DON ANDRONICO

Silvie Hyková – za kostýmy inscenace DON ANDRONICO

DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou – za inscenaci Bedřich Smetana: THE GREATEST HITS

Marie Brtková Trunečková – za režii inscenace Bedřich Smetana: THE GREATEST HITS

DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou – za herecké a hudební nastudování inscenaci Bedřich Smetana: THE GREATEST HITS

Jaroslav Urík – za herecký výkon v inscenaci PODIVNÉ ODPOLEDNE DR.ZVONKA BURKEHO

Porota doporučuje na Národní přehlídku „Krakonošův divadelní podzim“ ve Vysokém nad Jizerou

1. Divadelní spolek Scéna Libochovice s inscenací MŮJ STRÝČEK, JEHO EXCELENCE
2. Lučanský spolek divadelní s inscenací ROZMARNÝ DUCH

Porota nominuje na Národní přehlídku „Krakonošův divadelní podzim“ ve Vysokém nad Jizerou

Divadelní spolek Krakonoš s inscenací BEDŘICH SMETANA : THE GREATEST HITS